

Sygn. akt IV KK 397/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel (przewodniczący)

SSN Michał Laskowski

SSN Zbigniew Puskarski (sprawozdawca)

Protokolant Ewa Sokołowska

w sprawie **J.M.**

skazanego z art. 190 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 15 listopada 2017 r.,

kasacji wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w [...]

z dnia 18 sierpnia 2015 r., zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w [...]

z dnia 13 kwietnia 2015 r.,

uchyla wyrok w zaskarżonej części, tj. utrzymującej w mocy rozstrzygnięcie zawarte w punkcie III wyroku Sądu Rejonowego w [...] z dnia 13 kwietnia 2015 r., i w tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym Sądowi Okręgowemu w [...].

UZASADNIENIE

J. M. został oskarżony o to, że „w dniu 17 lipca 2014 r. w M groził pozbawieniem życia swojej sąsiadce J. K., które to groźby wzbudziły u pokrzywdzonej uzasadnioną obawę ich spełnienia, jednocześnie uderzając ją drewnianym przedmiotem w głowę, czym spowodował u niej obrażenia ciała w postaci stłuczenia głowy, które to obrażenia spowodowały naruszenie czynności narządu jej ciała na okres trwający nie dłużej niż 7 dni, przy czym w odniesieniu do zarzucanego czynu miał on w znacznym stopniu ograniczoną zdolność kierowania swoim postępowaniem, tj. o przestępstwo z art. 190 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 2 k.k. przy zast. art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 31 § 2 k.k.”

Sąd Rejonowy w [...] wyrokiem z dnia 13 kwietnia 2015 r., J. M. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i wymierzył mu karę 4 miesięcy ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin miesięcznie (pkt I wyroku). Na mocy art. 63 § 1 k.k. zaliczył oskarżonemu na poczet orzeczonej kary okres zatrzymania w dniu 18 grudnia 2014 r. (pkt II wyroku), a na mocy art. 41 a § 1 i 4 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu zbliżania się do oskarżycielki posiłkowej J. K. na odległość nie mniejszą niż 10 metrów oraz zakaz kontaktowania się z oskarżycielką posiłkową (pkt III wyroku). Sąd orzekł również w przedmiocie wynagrodzenia obrońcy z urzędu oraz ponoszenia przez oskarżonego kosztów sądowych.

Wobec wniesienia apelacji od powyższego wyroku przez oskarżonego i jego obrońcę, sprawę w instancji odwoławczej rozpoznał Sąd Okręgowy w [...], który wyrokiem z dnia 18 sierpnia 2015 r., zaskarżony wyrok zmienił w ten sposób, że na mocy art. 69 § 1 i 2 k.k. i art. 70 § 1 pkt 2 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary ograniczenia wolności warunkowo zawiesił na okres próby jednego roku, natomiast w pozostałej części wyrok utrzymał w mocy, zwalniając oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze. Zasądził od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy z urzędu stosowne wynagrodzenie za obronę oskarżonego przed Sądem II instancji.

Kasację od prawomocnego wyroku Sądu odwoławczego wniósł Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny, który na podstawie art. 521 § 1 k.p.k.

zaskarżył wyrok na korzyść skazanego J.M., w części dotyczącej utrzymania w mocy rozstrzygnięcia zawartego w punkcie III wyroku Sądu Rejonowego w [...].

Zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 447 § 1 k.p.k., polegające na nierzetelnym rozpoznania przez Sąd Okręgowy w [...] apelacji oskarżonego J.M. oraz apelacji jego obrońcy, również poza granicami zaskarżenia i podniesionych zarzutów, czego konsekwencją było utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku w zakresie wadliwie orzeczonego wobec J.M. środka karnego w postaci zakazu zbliżania się do oskarżycielki posiłkowej J. K. na odległość nie mniejszą niż 10 metrów oraz zakazu kontaktowania się z oskarżycielką posiłkową – bez wskazania okresu ich obowiązywania, podczas gdy przepisy art. 43 § 1 k.k. w zw. z art. 39 pkt 2b k.k. obligują do ich orzeczenia na okres od roku do lat 15 – czyniąc środek karny bezterminowym.

W konkluzji Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w [...].

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna, a wobec tego, że została wniesiona na korzyść skazanego, było możliwe jej uwzględnienie w trybie określonym w art. 535 § 5 k.p.k., tj. na posiedzeniu bez udziału stron.

Zgodnie z art. 43 § 1 k.k. przewidziane w art. 39 pkt 2b k.k. środki karne w postaci zakazu kontaktowania się z określonymi osobami i zakazu zbliżania się do określonych osób orzeka się w latach, od roku do lat 15. Tymczasem Sąd Rejonowy w [...] orzekł wobec J.M. środki karne w postaci zakazu zbliżania się do oskarżycielki posiłkowej J.K. na odległość nie mniejszą niż 10 metrów oraz zakazu kontaktowania się z oskarżycielką posiłkową, bez wskazania okresu ich obowiązywania. W ten sposób dopuścił się obrazy prawa materialnego – wspomnianego art. 43 § 1 k.k., co miało dla oskarżonego niekorzystne następstwa, skoro środki karne zostały orzeczone jako bezterminowe. Ma zatem rację Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny gdy wskazuje, że Sąd Okręgowy w [...], procedując w postępowaniu apelacyjnym, powinien usunąć zaistniałe uchybienie, mimo że nie było ono wytknięte we wniesionych apelacjach. Podobnie wypada

zgodzić się ze skarżącym, że uchybienie to nie mogło zostać skutecznie konwalidowane poprzez wydanie przez Sąd Rejonowy w [...] w toku postępowania wykonawczego w dniu 10 marca 2016 r. postanowienia o sygnaturze II Ko .../15, którym w trybie przewidzianym w art. 13 § 1 k.k.w. rozstrzygnięto, że środki karne orzeczono wobec J.M. na okres roku. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazywano, że wspomniane uregulowanie daje możliwość rozstrzygnięcia wątpliwości co do wykonania orzeczenia niewadliwego pod względem prawnym, a nie naprawienia uchybienia, którym orzeczenie jest dotknięte (zob. np. wyrok z dnia 24 sierpnia 2016 r., III KK 271/16, LEX nr 2093032).

Co do podniesionego w kasacji zasadnego zarzutu rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przez Sąd *ad quem* przepisów art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 447 § 1 k.p.k. należy nadmienić, że wobec tego, że akt oskarżenia w przedmiotowej sprawie wniesiono do sądu przed 1 lipca 2015 r., Sąd Okręgowy, chociaż orzekał po tej dacie, przepisy te stosował w brzmieniu obowiązującym przed wejściem w życie ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r., poz. 1247 z późn. zm.), bowiem nakazywał to art. 36 pkt 2 tej ustawy. Pierwszy z wymienionych przepisów stanowił, że sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach środka odwoławczego, a w zakresie szerszym o tyle, o ile ustawa to przewiduje. Drugi – że apelację co do winy uważa się za zwróconą przeciwko całości wyroku (w tej postaci obowiązuje także obecnie). Pomijając kwestię, czy sam fakt wniesienia apelacji przez obrońcę obligował Sąd II instancji do kontroli zaskarżonego wyroku, niezależnie od podniesionych zarzutów, pod kątem wszystkich przyczyn odwoławczych ujętych w art. 438 pkt 1- 4 k.p.k., należy stwierdzić, że takie postąpienie było konieczne w następstwie wniesienia apelacji przez oskarżonego, który zarzutów nie sformułował, jednak niewątpliwie kwestionował uznanie go za winnego przestępstwa, a wyrok określił jako „bezzasadny” i rażąco naruszający prawo. W takim wypadku Sąd Okręgowy powinien zbadać, czy wyrok Sądu I instancji jest zgodny z prawem także w zakresie orzeczonych środków karnych i w efekcie dostrzec zaistniałe uchybienie polegające na braku określenia czasu ich trwania oraz wydać stosowne orzeczenie.

W zaistniałej sytuacji należało postąpić zgodnie z wnioskiem kasacji, co da Sądowi odwoławczemu możliwość usunięcia wspomnianej nieprawidłowości.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.

kc